

BUITEN

23^E JAARGANG N^O. 44

ZATERDAG 2 NOVEMBER 1929

IN HET DIERENPARK VAN CARL HAGENBECK TE STELLINGEN

Redactrice: RO VAN OVEN

INHOUD:

DE DOOLHOF DER DWAASHEID, DOOR RALPH SPRINGER (13)	BLZ. 518
DE VISCH (GEDICHT), DOOR P. VAN RENSSSEN.	BLZ. 519
HET LANDSCHAP BIJ HAGENBECK (GEÏLL.), DOOR REINIER P. STERKENBURG	BLZ. 517, 520—521
ZUID-AFRIKAANSCH KAFFERTYPEN, (OUTA SENEKAL), DOOR PHITA KAMPFRAATH-MALIEPAARD	BLZ. 521
ROEMENIË (SLOT) (GEÏLL.), DOOR P. J. R.	523—525
RUSH, DOOR RINKE TOLMAN.	BLZ. 525
HOE DE SCHOL ZOO'N SCHEEVEN BEK KREEG, DOOR M. ZWAAGDIJK	BLZ. 526
PER ZEILSCHIP NAAR BATAVIA, DOOR MATTY VIGELIUS, MET TEEKENINGEN VAN A. M. LUYT	BLZ. 526—527
DE GOEDE RICHTING, DOOR G. DE GRAAF.	BLZ. 527
ARIOSTO. UIT HET POOLSCHE, DOOR KAZIMIERZ CHLEDOWSKY (8)	BLZ. 528
DE LICHTWEEK TE AMSTERDAM; HET SCHEEPVAART-HUIS	BLZ. 528

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Redactrice Mw. Ro van Oven, Emmastr. 15, Amsterdam—stukken voor de Administratie aan de Uitgevers N.V. Scheltema & Holkema's Boekhandel en Uitgevers-Mij., Rokin 74—76, Amsterdam, Met de toevoeging: „Voor de Administratie van het Weekblad Buiten". Duidelijke naam- en adresvermelding wordt verzocht, ook achter op de joto's

De uitgevers verzoeken beleefdelyk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Nieuw verschenen nummers 25 ets., oudere 50 ets.

De doolhof der dwaasheid

ROMAN VAN SCHERPZINNIGHEID, DWAASHEID EN HUMOR

13) DOOR RALPH SPRINGER

„IJ gelooft immers óók dat die twee een beetje van Lotje getikt zijn, nietwaar Billicom?"

„H'm. Eigenlijk geloof ik nog méér dat ze iets hebben uit te staan met de inbraak bij de Middellandsche Bank," antwoordde de deugniet, vroom.

„Zou je toch denken?"

De oude heer keek hem uitvorschend aan, met een oolijken twinkelen in de ooghoeken.

Er werd vroeger dan gewoonlijk ontbeten en daarna zette de heer van Nuchteren het heele personeel aan het werk. John, mistress Smith en het kamermeisje Daisy moesten vlugkoffers en kisten pakken. Er werd geroepen en op en neer gedraafd en de groote hond liep door alles heen en deed menig keer iemand over zich struikelen.

„Wat gaat er nu gebeuren?" vroeg Jack, toen hij een oogenblik met zijn makker Bill alleen was. „Zou hij het huisboeltje verkoopen en in een krankzinnigengesticht gaan?"

„Hoe kom je dáárbij?"

Jack vertelde van de vorken en lepels, die nog nét zoo in zijn kamer lagen, als hij ze had neergesmeten. Bill had zijn schik in die geschiedenis en brulde het uit, waarop Jack hem woedend aankeek. Maar Bill vertelde hem iets van hetgeen de oude heer van plan was te doen en toen helderde het gezicht van den jongen inbreker op.

„Dus volgens jou heeft ie ons dóór, maar wil hij onser toch niet áánlappen?" vroeg hij. „Dan is ie dus tóch gek. Zeg nu zelf."

„Gek is ie zéker, maar op een goedaardige wijze," vind ik. Weet je Jack, wát voor streken hij eigenlijk uitvoert, snap ik ik óók niet. Maar als ie goed voor ons zorgt, wil ik wel de heele

wereld met hem door. Vooral nu onze kisten weg zijn . . ."

„Wát zeg je daar!" gilte Jack ontzet. „Onze kisten!"

„Is er iets gaande?" vroeg Tilly Borseele, die juist de bibliotheek voorbij kwam. „Goeiehemel wat ziet U bleek. En waarom gilte U zoo? Toch geen pijn hoop ik, nu we op het punt staan te vertrekken."

„Ja, pijn, vreeselijke pijn," kreunde Jack, met moeite trachtend zich tot kalmte te dwingen.

„Kiespijn?"

„John!" brulde een stem van boven af.

„Ja mijnheer!"

„Gauw, de beide auto's achterom rijden. Zet achter alle deuren open en breng de koffers en de kisten alvast in den tuin. Henry moet de andere auto rijden!"

„Ja mijnheer!"

John floot schel en stootte de bibliotheek binnen.

„Heeren," zei hij zoo terloops tegen Jack en Bill, „helpt U een handje, met inpakken? Over tien minuten vertrekken we."

Intusschen was de heer van Nuchteren op Jack's kamer bezig. Hij smeedde stoelen omver, sloeg een ruit in en sleurde het beddegoed door de kamer. Met een dun kwastje sprenkelde hij bloedkleurige verf over den vloer en op het beddegoed.

Ook smeerde hij verf op den deurpost en kleefde daar eenige haren van Jack Munnik in vast. Vervolgens doopte hij de vingers beurtelings in den verfpot en drukte ze daarna op den vloer, de tafel, den deurpost en op den steel van een zwaren hamer. Den stalen kop van deze besmeurde hij eveneens met verf.

In de andere kamer gooide hij portretten van den wand, smeedde vazen stuk en liet hier en daar wat roode verf druppelen. Ook doopte hij eenige oude degens in die bloedroode vloeistof en legde ze in een gang, achter een barrikade van stoelen, die hij daartoe opstapelde.

Nu beval hij John de voordeur te sluiten en alle luiken en jalouzieën voor de vensters te laten zakken. Met uitzondering echter van het middelste raam in het salon, op de eerste verdieping.

Daar ging hij staan, achter dikke overgordijnen en speurde over het Square.

„De auto's staan gereed, alles is ingepakt mijnheer," waarschuwde John.

„Mooi. Allen moeten alvast instappen en jij en Henry aan je stuur, klaar om weg te rijden. Doe achter alle deuren op slot, behalve het kleine poortje. Laat daar ook de jalouzieën zakken en sluit de luiken.

De heer van Nuchteren stond een half uur, drie kwartier, een uur op zijn post. Toen zag hij eindelijk het resultaat van zijn geduld. Joris Jochem kwam op het huis aan, zig—zagloopend, als vreesde hij dat er op hem zou worden geschoten.

De detective hield zijn bijl, als een standaard, vooruit. Achter hem liep Oom Karel en nog verder zag de oude heer twee andere mannen naderen.

„Watson!" joelde de stem van den detective, „opmerken, samenvat — — —!"

Hij voleindde dat woord niet. De heer van Nuchteren schoot een met los kruut geladen, groot model pistool af. De ruit rinkelde en brak. Daarna liep hij de trappen af en de vestibule door en verliet het huis door het achterpoortje.

„Full speed!" riep hij John toe, juichend als een schooljongen om een geslaagde grap. „Koest hond! Als je braaf bent, mag je de heele pret meemaken."

ACHT-EN-TWINTIGSTE HOOFDSTUK

OPNIEUW OP AVONTUUR UIT

Joris Jochem vond Oom Karel in hun woning liggen, op de plaats waar hij was neergestort.

„Sta op, trouwe makker!" balkte hij, „ginds, aan de eindstreep onzer onderneming, wenken vijf honderdduizend guldens belooning ons toe. Nog een kleine stap en het werk is volbracht."

Toen zelfs dat enorme bedrag oom Karel niet uit zijn slaap opwekte en ook eenige gevoelige porren niet hielpen, schudde Joris Jochem met deernis het hoofd.

„Mijn Watson is dood, óf op zijn hersenen gevallen en ontoerekenbaar terecht gekomen," mompelde hij. „Véél verstand had hij nóóit en nu weet hij zelfs niet meer hoe hij wakker moet worden. Hij heeft bovendien vergeten zijn rapport op te maken, vóór hij in zwijm viel."

Daar de detective naar hun zin te lang boven bleef, gingen

de beide agenten, door inspecteur Bowles aangewezen om hem te volgen, het huis binnen en de trap op. Het geluid van Joris Jochem's brallende stem wees hun dra waar zij moesten zijn. Zonder te kloppen gingen ze naar binnen en stelden zich ieder in een hoek op.

„Wij zijn agenten in burger,” verklaarde de oudste der twee. „Op bevel van Sydney Jefferson moeten wij U volgen, zonder dat U het bemerkt. Maar dan moeten we toch minstens weten wáár U bent. Daarom komen wij U even storen. Hoe is Uw naam ook weer?”

„Ik ben Joris Jochem!” zei de detective nu op vasten toon. „Wé zal dat ontkennen? Ik durf me *overall* vertoonen.”

De jongste der agenten luisterde niet naar hem, maar boog zich over Oom Karel heen. Hij stiet hem aan en toen de oude man daardoor niet ontwaakte, rolde hij hem eens om.

„Help eens, Brown,” zei hij kortaf tegen zijn makker. „Hij is misschien gestikt.”

Ze knielden aan weerszijden naast oom Karel neer en pasten de kunstmatige ademhalingsmethode op hem toe. Echter een beetje ruw, waarop Oom Karel plotseling beide armen losrukte en de mannen in het gezicht sloeg.

„De kisten!” was het eerste woord dat hij uitbracht.

Nu bemerkte Joris Jochem ook dat de kisten van William ontbraken. En Oom Karel begon rad achtereen zijn avonturen te vertellen, vanaf het oogenblik dat hij met de touwladder naar beneden was gestort, tot het moment dat de „geest” van William Billicom hem aanrandde.

„Hier steekt een meer of minder duister geheim achter,” kreet Joris Jochem. „Laat ons direct onderzoeken of er vingerafdrukken op de kisten zijn, dan kunnen wij misschien uitvissen wé ze gestolen hebben.”

„Dan moeten we éérst de kisten hebben,” antwoordde Oom Karel.

„Watson, we moeten éérst de kisten hebben. Zoek wie belang heeft bij het verdwijnen der kisten. Waar is de geest van William Billicom?”

„Hij viel me laaghartig op mijn voorhoofd aan en toen viel ik flauw,” antwoordde Oom Karel.

Joris Jochem wees met waardig gebaar naar de deur.

„Verwijdert U,” gebod hij den politieagenten in burger. Als wij ons straks verwijderen, kunnen jullie ons weer ongemerkt volgen. Watson, opmerken, samenvatten, oordeelen, gevolgtrekkingen maken en optreden. Het geheim van den slag op je voorhoofd schuilt in St. James Square 27. Bill Bullyen de hond, alias Warnars, alias Jack, alias de RUG, hebben den geest van William Billicom omgekocht om je door een vuistslag te verdooven. Waarom? Opdat je niet zou zien dat de kisten verdwenen zijn. Waarom? Wélk belang hebben zij bij die kisten? Zij willen de machineonderdeelen er uit nemen en die arme, vermoorde jonge mannen er in leggen. „Voorwaarts!” kreet hij. „Op naar St. James Square 27.”

„Zouden we niet eerst een stukkie gaan eten?” vroeg oom Karel.

„Eérst het brandpunt der misdaad opgespoord. Bedenk wel. We hebben met geslepen schurken te doen!

Maar kijk eerst nog eens rond of ze ergens vinger- of voetafdrukken hebben achtergelaten.”

Daar Joris Jochem al naar de deur ging, maakte Oom Karel zich kort en gemakkelijk van dat onderzoek af. Hij liep de kamer één keer op en neer en volgde toen zijn chef.

„Watson!” riep Joris Jochem, die de trap al half af was, „wisch mijn voetsporen uit. De verrader slaapt niet.”

Op straat ging de detective vooruit en gebod Oom Karel achter hem te loopen en goed op te letten of iemand hem volgde.

„Joris Jochem!” riep hij dra in het Hollandsch.

De detective bleef staan en blikte achter zich.

„Wat is er?”

„Die twee schurken volgen me.”

„Wélke twee?”

„Die ik zoeven op hun snoet heb geslagen. Nou staan ze weer stil, maar ze beduvelen mij toch niet.”

„O dié. Dat zijn mannetjes van Sydney Jefferson. Ze mogen me alleen ongemerkt volgen.”

„Maar ze volgen mij.”

„Doorloopen, Watson, geen acht op slaan. Ik bemerk er immers niets van.”

Op de bus had Joris Jochem direct ruzie met den conducteur, omdat deze wilde doorrijden zoodra hij en Oom Karel waren opgestapt. Hij verlangde dat de conducteur op de agenten zou wachten.

„Bemoei U met Uw eigen zaken,” zei de man.

„Dit zijn mijn eigen zaken,” zei de detective, heftig. „Die menschen moeten me volgen.”

„Dan moeten ze maar wat sneller aanstappen. Ik kan de bus niet voor hun plezier laten vastgroeien.”

„Maar ze mogen me alleen ongemerkt volgen.”

De politieagenten stapten nu op en gedroegen zich alsof niemand hun vreemder was dan Joris Jochem of Oom Karel. Joris Jochem zette zich met glimlachend gezicht tegenover hem. Hij legde de bijl op zijn knieën.

„Dat is een oud beestje, mijnheer,” begon een slagersjongen de discussie. „Die moet je met je twee handen vasthouden, als je hem gebruikt.”

Joris Jochem vermoedde een complimentje en knikte den jongen vriendelijk toe.

„En waarom met twee handen, vriendje? Voor dezen rechterknuist is géén bijl te zwaar.”

„Omdat-ie anders aan stukken vliegt of in puin valt,” antwoordde de jongen droog. „Zoo vergaan ziet-ie er uit.”

De andere jongens lachten om hem, waarop Joris Jochem zijn chloroformflesch te voorschijn haalde.

„U bent een liefhebber, zie ik,” zei nu de man die wedden wou. „U draagt voor alle gemak den borrel met je mee.”

„I am a dutchman,” zei Joris Jochem nu, met de hem zoo goed staande bescheidenheid.

„A double dutchman?” vroeg de slagersjongen, met effen gezicht. De passagiers grinnikten. Joris Jochem, die deze uitdrukking begreep, hief verwoed zijn bijl op en sloeg haar met kracht in den vloer. Een oude dame keek hem verontwaardigd aan en een jong, gespierd gentleman richtte zich op en nam, zoo goed of kwaad het in de schommelende omnibus ging, de bokshouding aan. De conducteur wilde naar binnen stappen om Joris manieren te leeren, maar een der agenten hield hem tegen en toonde zijn insigne. De andere fluisterde iets in zijn oor.

Nu lachte de conducteur ook.

„That 'll do,” proestte hij het uit. „A real double dutchman, I am sure. Please, be quiet, gents!”

„Ik ben een detective!” riep Joris Jochem nu verontwaardigd „Sydney Jefferson is mijn vriend.”

„That's right, sir! Niemand spreekt het tegen. Men kan het U trouwens wel aanzien, niet heeren? Een echt uitgeslapen gezicht.”

„He is all right!” stemden nu de andere passagiers in, acht gevend op den vriendelijken wenk der politieagenten.

Dicht bij St. James Square stapten Joris Jochem en Oom Karel uit.

„Kijk niet achter je, Watson,” waarschuwde de detective. „Sydney Jefferson heeft liever niet dat we bemerken, dat we worden gevolgd. Als je me zoo meteen ziet vooruitloopen, blijf dan tien passen achter en doe precies als ik. Ons leven is er mee gemoeid.”

Nauwelijks had hij dat gezegd, of de detective liep snel, in schuine richting vooruit. Toen hij bijna tegen het hek aanbotste veranderde hij van richting en liep schuins naar den huizenkant toe.

„Altijd link zijn, Watson!” brulde hij. „Dit is een goed middel om niet geraakt te worden, als ze op ons schieten. Altijd zig-zag!”

Voor nummer 27 gekomen viel hem op dat alle vensters van luiken waren voorzien. Slechts één raam, op de eerste verdieping, was niet geblindeerd. (Wordt vervolgd)

DE VISCH

Bemin dit stille dier, een ding
 Bijna, dat licht en sprakeloos,
 In een geduldig aarzeloos bewegen
 Door een kristallen leven glijdt.
 Het wendt zich stil, het leeft en ziet
 Zeer stil, het ranke zilverlijf
 Zweeft niet, maar mijmert in dit element
 Van wonderlijk-deemoedige substantie,
 Bemijmert die in feilloos evenwicht,
 En als zijn leven zich heeft uitgemijmerd,
 Dan sterft het stil, beweegt geen eigen wil
 Het meer in het gewillig water,
 En drijft het weg. Maar in zijn leven was
 Het sprakelooser nog, was het nog stiller,
 Was het de stille vogel van de zee.

P. VAN RENSSSEN

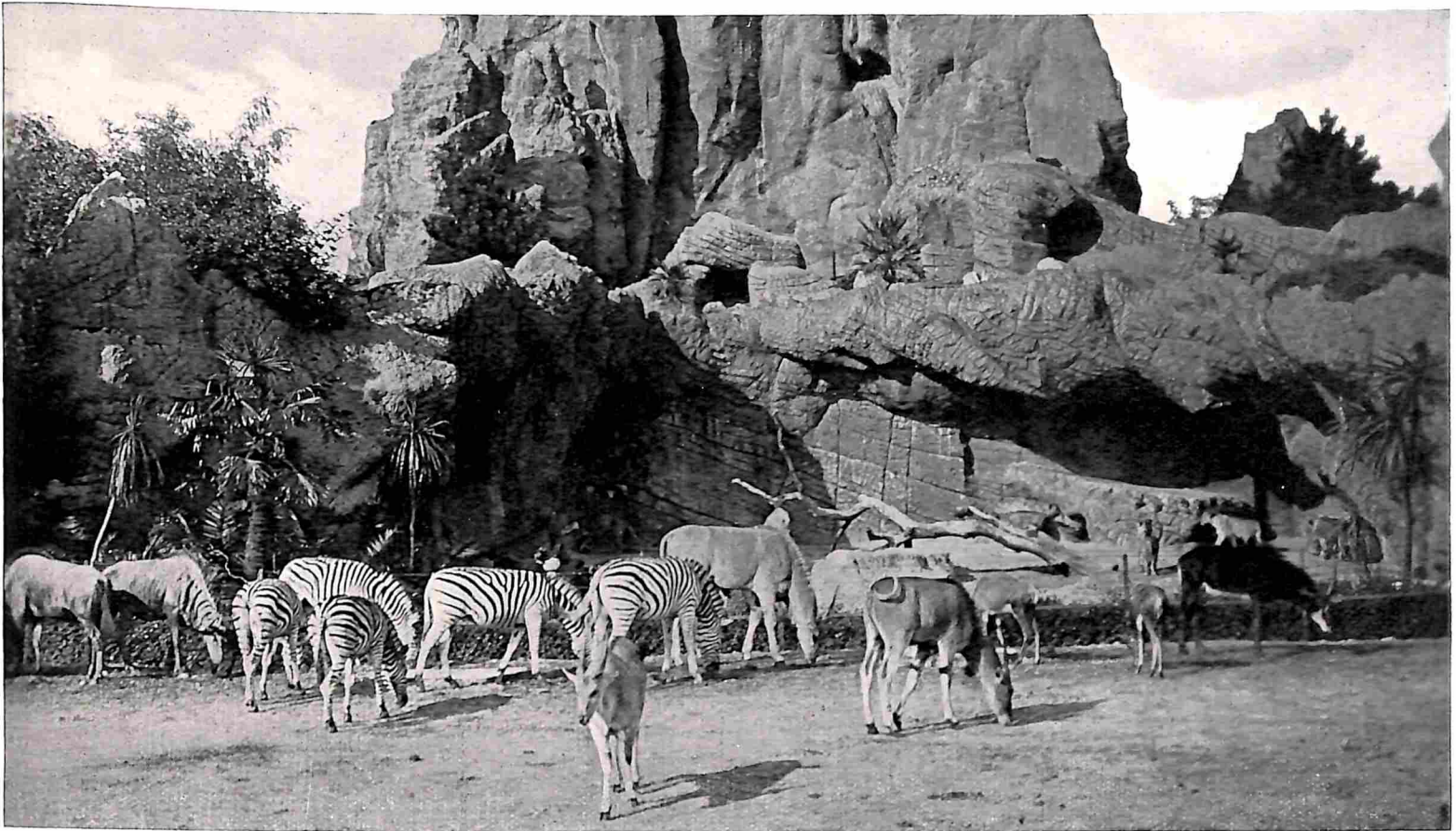
JAPANSCH LANDSCHAP IN HAGENBECK'S DIERENPARK TE STELLINGEN

HET LANDSCHAP BIJ HAGENBECK

NIET ten onrechte, en met bedoeling, komt het mij voor, heeft Carl Hagenbeck zijn *dierentuin* een *dierenpark* genoemd. Want — en wie, die Hamburg, al is het nog zoo vluchtig, bezoekt, zal zich dit genot ontzeggen? — wanneer men, door de schoonheid der omgeving tot dwalen gedwongen, eenige uren in deze wondere wereld heeft rondgewandeld, heeft de gedachte, in een „diergaarde” te vertoeven, de bezoeker wel gansch begeven, en men leeft nog slechts in de idee, verdoold te zijn in een geheimzinnig deel der aarde, waar tropisch woud en arktische rots uit één bodem oprijzen. ☼ Maar de dieren — om die menschers geen hoofdzaak meer, doch de — onontbeerlijke weliswaar — stoffage van vijver en rotskam en kloof. ☼ Eén der schoonste vergezichten biedt ongetwijfeld wel het landschapsbeeld, gezien van het terras van het hoofdrestaurant, gelegen aan het eind van de ingangslaan. Over de „Zwemvogelvijver” heen ziet men de „Afrikaansche steppe”, daarachter de rofdierenkloof, terwijl het beeld wordt afgesloten door de woonstede van klimgeit en steenbok. ☼ Dit, vanuit de voorgrond geleidelijk stijgend, aan de zijkanen en op de achtergrond kantig omlijnd, panorama is van een wondere bekoring, en het warrelend gewemel van zwaan en eend, reiger en pelikaan, zebra en antilope, en wat al gedierten er meer als in het verre vaderland bijeen mogen weiden, geven er een levendigheid aan, die de gedachte aan „gevangenschap” verre doet blijven. ☼ Niet minder boeiend zijn de andere rotspartijen, als b.v. het „apenparadijs” en de „apenrots”. De apenrots, verblijfplaats van de mantelbavianen, doet, met zijn kloven en holen, boomgroei en takkengewarrel zoo natuurlijk aan, dat het gebrul uit de berenkooi, dicht nabij gelegen, haast — onnatuurlijk wordt. ☼ En al deze rotshoopen zijn gevat in een weelderigheid van boomen- en plantengroei, die, van welke zijde men ook nadert, de meest verrassende tafereelen opent. ☼ Wanneer men b.v.

de Tharrots, waarop de steenbokken huizen, van de achterzijde nadert, komt men op een kruispunt, vanwaar rechts een pad leidt naar het Japansche eiland, links een naar de vogelweide, terwijl men voor zich de rots heeft. Dit beeld van de uit de boomen oprijzende rotsen is van zoo ongemeene bekoring, dat men geheel vergeet in de Noordduitsche „Marsch” te zijn. ☼ Eenzelfde gevoel ervaart men, wanneer men, zich naar rechts wendend, het Japansche eiland liggen ziet, met brug en tempeltjes en paviljoen. En het sierlijk bewegen van ranke reigers en fiere flamingo's geeft aan de volkomenheid van dit oostersch beeld de voltooiende toets. Doch de wondere noot in dit etherisch tafereel is de „Aboe Markoel”, die wonderlijke egyptische vogel, reigerlichaam met monsterlijk groote bek, die in een belachelijke trots rondstelt. ☼ Waar men ook heenwandelt, overal treffen zulke panorama's, hetzij dat men komt bij het „Urweltlandschaft”, waar allerhand gedierte uit de voortijden in steen gehouwen een vijver omringen, waarin visschen en andere waterbewoners van monsterlijke afmetingen, al evenzeer van steen, de koppen omhoogsteken, en waar goudvisschen tusschendoor zwemmen, zoo rustig, alsof de aanwezigheid dier verre voorvaderen hen in het minst niet beklemt — of men betreedt de Birmaansche illusie verstoord kunnen worden door het rechts van de vijver gelegen zomerrestaurant. ☼ Ja zelfs het poollandschap, hoewel hier het ontbreken van sneeuw en ijs de verbeelding tot grooter aktiviteit dwingt, doet aan de verwachting niet tekort. Want, met eenige goede wil, kan men in de oopen- gestapelde gele steenplaten een ijsschotsstuwing zien, waarbij de welgevonden bijeenvoeging van robben-, zeeleeuwen- en ijsberenbassins - hoewel zorgvuldig gescheiden - aan de fantasie goede hulp bewijst. Uren en uren kan men zo rond- dwalen, dank zij welaangelegde wegen elk landschapsbeeld van verschillende zijden in oogenschouw nemen, en telkens weer staat men verwonderd over de kunstenaarshand, die

ZEBRA'S EN ANTILOPEN TE STELLINGEN

deze „levende beelden” schiep. En, wonderlijkst van al, uit een vlakke en dorre bodem deed opbloeien. ☞ Het was een goede gedachte, die het beeld van de stichter, Carl Hagenbeck — hoewel met een leeuw in brons gehouwen, want dit is een *dierenpark* — deed plaatsen tegen een achtergrond van struik en boom. Want hij stichtte toch vooral een *dierenpark!*

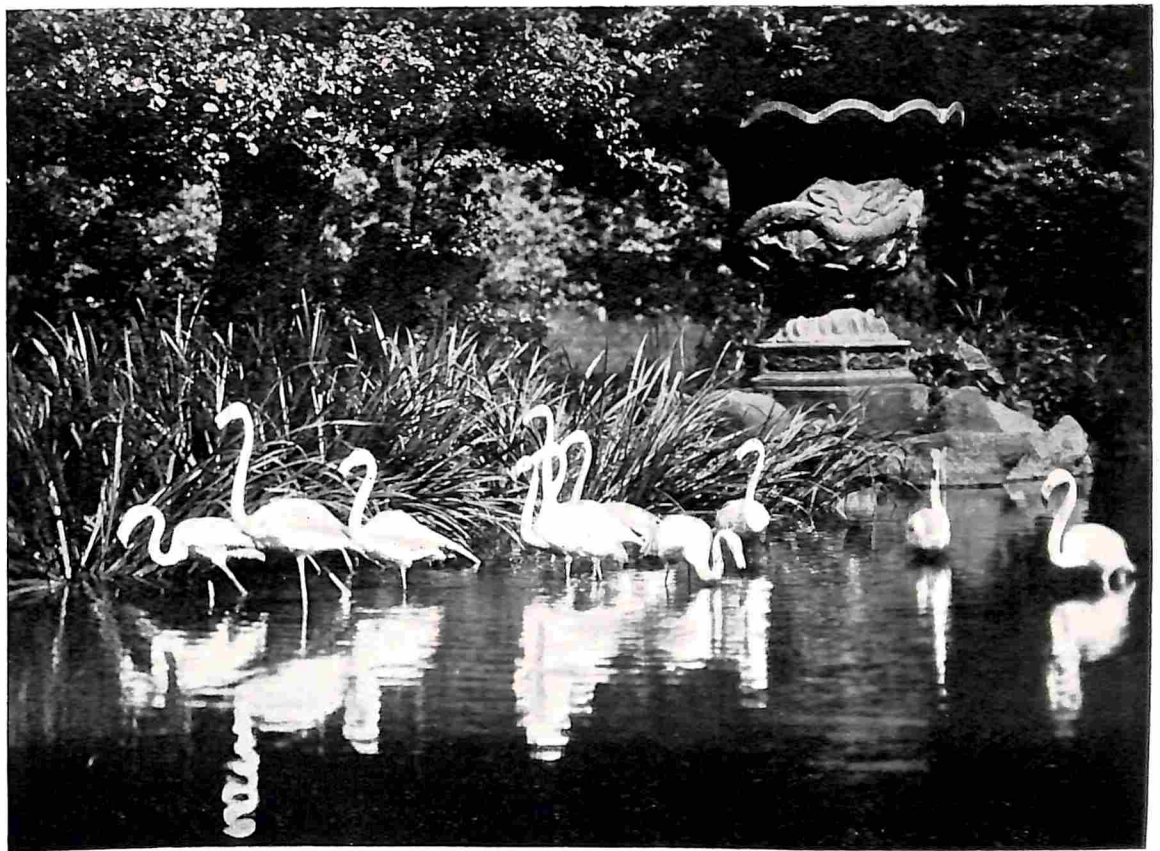
REINIER P. STERKENBURG

Zuid-Afrikaansche Kaffertypen

OUTA SENEKAL

TOT de geregelde bezoekers van het achtererf van mijn huis behoort Outa Senekal, die twintig jaar geleden door een kwaadaardige oogziekte het gezicht verloor en sinds dien tijd van de liefdadigheid zijner rasgenooten en die der blanken afhankelijk is. Begeleid door een klein Kafferknappje, die zorgvuldig den blinde bij de hand houdt, kan men de reusachtige gestalte van Outa Senekal over de straten zien strompelen en de achtererven der woningen binnenschuiven om bij den een een penny, bij den ander wat eten en bij een derde, die vindt, dat Outa's bezoeken wat veelvuldig worden, niemendal te bemachtigen. Onze held, die evenals de meeste Kaffers, een totale onverschilligheid voor Vader Chronos aan den dag legt, komt zich op zeer ongeregelde tijdstippen presentieren. Soms blijft hij maanden afwezig en bezoekt dan waarschijnlijk boerderijen in het district; op andere tijden zit hij iedere week één keer op de omgekeerde zeepkist bij mijn keukendeur en wacht zoolang tot ik gelegenheid vind om naast hem op de

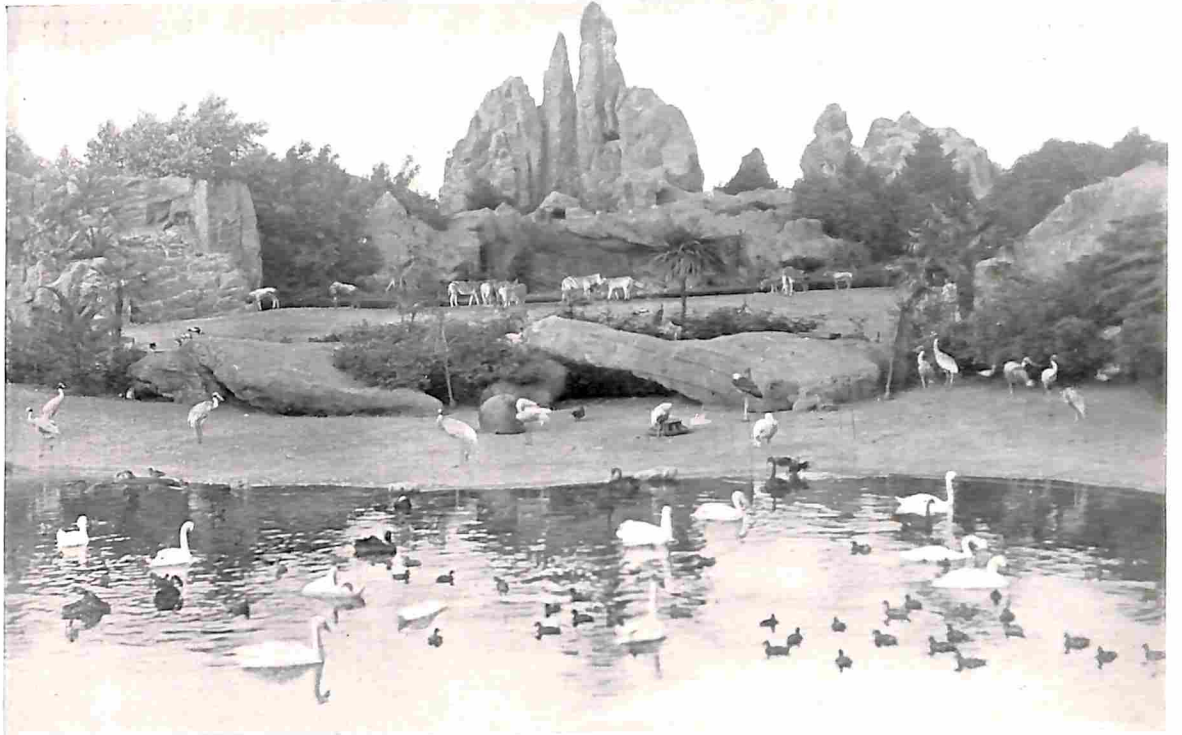
keukenstoep te gaan zitten luisteren naar zijn verhalen uit den tijd, toen „de Heer hom nog nie die swaar siekte gegee het nie”, zoals Outa in berusting mededeelt. Een van zijn geliefkoosde geschiedenissen is die van zijn gewezen rijkdom in die dagen, toen hij nog jong en gezond was en bij een Hollandschen handelaar te Cradock in de Kaapkolonie diende. „In daarie tijd, Missies, ek was baje rijk, baje!! Ek loop nie in flenters nie”, en Seneka wijst mistroostig naar de ontelbare gaten en scheuren, die zijn costuum uitmaken. „Ek het twee span osse gehad en een wa, ja Missies! tweespan osse! en ek kan vrouens krij zoo-veel as ek wil”. ☞ Zijn arme, blinde oogen staren naar den grond en het Kaffertje, dat al ontelbare malen dit

FLAMINGO'S TE STELLINGEN

verhaal gehoord heeft ziet eerst met ontzag naar hem op en zit dan stil voor zich uit te kijken en heeft waarschijnlijk dezelfde gedachten in zijn kroeskop als Outa en ik in onze hoofden: dat er niets bestendigs hier beneden is. Doch dan breng ik voorzichtig het gesprek in een andere richting en heb maar even het woord „Rooikaffers” uit te spreken, of Outa's ingezakte schouders verheffen zich, zijn gezicht krijgt een krijgshaftige uitdrukking en hij begint dusdanig met zijn knoestigen stok te zwaaien, dat kleine Stephanus en ik een eind achteruit scharrelen, uit vrees, dat hij in zijn geestdrift bij gebrek aan het bedoelde materiaal, ons zal gaan tuchtigen. „Die Rooikaffers, a-a-ah, hulle is groot skelm, groot dief!! Die duiwel het hulle siel!” schreeuwt Outa Senekal, telkens onverhoedsche uitvallen met zijn stok makend, en ten slotte komt de „storie,” waarin hij zijn onverwoestbaren haat tegen die Rooikaffers verklaart. „In daarie land in Cradock”, en Outa wijst met zijn stok ergens in het onbestemde, „daar het hulle in mij jonge jaren baje kwaad gedaan. Hulle woon in die koppies en steel die vee van die witman. Een slag is ek op die veld, bij die skape van mij Hollander baas en wat sien ik daar in die verte ? . . . Een klomp Rooikaffers, mij Missies, met kerie en assagaai, wat die duiwel op mij pad bring! Ek is niet bang nie, glad nie, maar wat kan ik maak met mij kerie teën die klomp keries?? mos niks! Hulle wil'n skaap vat en ik slaan die voorste 'n gat in sij kop, want ik was baje sterk in die daë en glad niet bang nie.” Senekal begint bij de herinnering aan zijn dapperheid en aan die goedgemikten slag trotsch en uitbundig te lachen, doch denkende aan de bloedige gevolgen van dien slag voor hem zelf, is zijn vrolijkheid maar van korten duur en wordt zijn gezicht weer even woedend als te voren. „Missies, hulle het mij geslaan, gestomp, getrap, mij ribbe gebreek, totdat hulle denk, ek is dood! Toe het hulle weggetrek met een klomp skape van mij Hollander baas.” „Maar ek is nie dood nie,” gaat Outa op een triomfantelijken toon verder, „toe hulle heelemaal weg is, sijl ek op mij pens, ja, op mij pens, as 'n

TE WATER EN TE LAND IN HAGENBECK'S DIERENPARK

slang oôr die grond naar die huis van mij baas; die Heere weet, dat dit waar is, as 'n slang sijl ek, Missies! Mij kop is stukkend, mij ribbe gebreek, mij beene kapot en ek het nie 'n droppeltie bloed in mij lijf nie, nie 'n droppeltie nie, en toch sijl ek as 'n slang op mij pens, maar saggies, o-so-saggies!!” Ik kan niet nalaten te denken, dat het bijzonder jammer is, dat onze Europeesche dokters dit merkwaardige geval niet in hun ziekenhuizen te behandelen hebben gekregen, want het zou wellicht de geheele geneeskundige wetenschap ten ondersteboven hebben gegooid. Iemand, die in zoo'n déplorabelen toestand en zonder druppel bloed in zijn aderen, nog kans zag als bovengenoemd reptiel naar zijn huis te reizen, zou zeker de rechtmatige verwondering van de geleerde wereld opgewekt hebben. Ik, ofschoon niet tot de geleerde kringen behorende, ben ook ten hoogste verbaasd en door uitroepen als: „hoe is dat moontlijk Outa!” „Maar dis 'n wonder Outa!” onderwijl blij zijnde, dat hij den lach in mijn oogen niet zien kan. Arme, blinde Senekal, ik neem mijn veinzerij gerust op m'n geweten, want niemand kan trotscher en meer verheugd zijn dan jij, als je de verwondering in de stem van die Missies hoort! En al die wederwaardigheden vertellend, vergeet je voor een korte poos den zwarten nacht, die altijd om je heen waart. Doch op 't hoogtepunt van zijn verhaal gekomen, wordt dit plotseling afgebroken door de komst van een vrouw, die zonder plichtplegingen 't achtererf opstapt, op een andere kist gaat zitten en om koffie vraagt. 't Is „Salina met de slag tanden”, die een groot pakket op haar hoofd balanceert en een paar wonderlijke versiersels in haar ooren draagt. Ze heeft n.l. door de eene oorlel een afgebrande lucifer en door de andere een kippenveer gestoken. Aan de booze uitdrukking van haar gezicht en haar flikkerende oogen, bemerk ik dadelijk, dat het Kafferbier weer aan 't werken is en ik vraag aan Mirijam, mijn keukenmeid, haar spoedig wat koffie te geven om den barometer van haar humeur wat te doen stijgen. Nadat ze een grooten kop van dit vocht achter elkaar door haar keel heeft gejaagd, heeft

WOESTIJKONINGEN TE STELLINGEN

dit echter niet de gewenschte uitwerking, want ze kijkt, zoo mogelijk, nog leelijker, staat plotseling van haar zeepkist op en roept half huilend: „Missies, ek lieg niet. Paul is mij kind, Mog is mij kind, Markowart is mij kind, maar Leya... Leya, a-a-a is. . . Leya!!” Ik maak uit die onsamenhangende toespraak op, dat Salina kortelings in een van haar strijd-lustige stemmingen aan 't schermutselen is geweest met haar dochter Leya, de eenige, die met goed gevolg tegen Salina in 't strijdperk durft te treden en die er wellicht dezen keer als overwinnares is uitgekomen, over welke nederlaag Salina zich met een kruik van haar geliefkoosd Kafferbier zal hebben getroost. Outa Senekal, hevig verontwaardigd over de ongepaste onderbreking van zijn verhaal, zit met een knorrig gezicht in zichzelf te mompelen en vraagt dan plotseling luid: „Missies, wie is daarie dronk vrou?” Outa is over 't algemeen geneigd iedere persoon, die zijn geschiedenissen onverwacht interrumpert, aanspraak te laten maken op overvloedig gebruik van geestrijke dranken, al zouden deze onderbrekers tot een geheel-onthouders-beweging behooren, doch in dit geval heeft hij 't werkelijk bij 't rechte eind en zijn vraag doet de gal bij Salina overloopen. Ze neemt met een ruwe beweging haar pak van den grond en een oogenblik ben ik bang, dat ze het naar het hoofd van den onbescheiden vrager zal smijten. Ze bedenkt zich echter, niet uit mensche-lievendheid, maar waarschijnlijk omdat er breekbare waar in het pak zit, plant het op haar hoofd, voelt vervolgens of het luciferstokje en de kippeveer niet gezamenlijk op de vlucht zijn geslagen en stevent, nadat ze deze nog veilig in haar oorlullen weet, zonder iemand met een groet te verwaardigen, het erf af om haar familieleden bij de struis op de rest van haar booze bui te gaan vergasten. Wij zijn allen blij met dezen onverwachten aftocht en Outa vat den draad van zijn verhaal weer op. „Mij Hollander baas het mij baje goed versorg en een dokter laat kom en ek is weer heeltemaal reg geword, maar Missies, na daarietijd, ek is baje vies vir die Rooikaffers. As ek één van hulle sien, kom die ou duiwel in mij siel en ek wil baklei met hom, Missies, baklei! En baje van hulle het ek geraakt met mij kerie, baje!!” En Outa Senekal verkneutert zich bij de herinnering aan die geslaagde wraaknemingen. „Maar toe kom die Heer”, gaat hij plotseling droefgeestig verder, „en slaan mij oë blind en ek kan nie een Rooikaffer meer sien nie . . . Dis nou die straf, Missies, dis nou die straf!” De blinde buigt zijn grijze hoofd en mompelt nog wat voor zich uit. 't Is de eerste maal, dat hij zoo'n somber slot aan die episode uit zijn leven maakt, want bij andere gelegenheden liet hij meestal voorkomen, dat hij zoowat den heelen stam van de Rooikaffers naar de andere wereld had geholpen. Ik laat door Mirijam andermaal een flinke hoeveelheid koffie aanrukken en ditmaal heeft die den gewenschten uitslag, want Outa slurpt met welbehagen den drank naar binnen en begint met geestdrift aan: „Stories oôr sij oupa”. Die oupa, die bij zijn leven den naam van Stremtesoemi droeg, neemt in Outa's verbeelding een even groote plaats in als in mijn kindertijd b.v. Klaus Stortebeker de beruchte zeeroover. Volgens Outa heeft de stam der Basoeto's nimmer zoo'n heldenfiguur voortgebracht en evenmin zal bij hen in de toekomst zoo'n voorbeeld van kracht, dapperheid, slimheid en strijdlust meer geboren worden. „My Oupa!!” roept Senekal in vervoering uit, „ah, Missies, dis 'n kerl geweest! Die heele wêreld is bang vir hom, die Kaffers, hulle kapteins, die Witman, alles is bang! Hij is groo-o-o-t; hij is baje, baje sterk!!” „Da-a-a-r” en Outa wijst met zijn stok naar een rijtje mielies, „daar kom een klomp Tamboeki's an en da-a-a-r”, Outa draait zich een halven slag om en richt zijn stok op het hek, waardoor de lieftallige Salina is verdwenen, „daar kom mij oupa agter om die koppie geloop

NIEUWJAAR-WENSCHENDE KINDEREN TE PLOESTI
MET SORCOVA'S EN JONGE TARWE

met sy skild en sy kerie en sy veere op sy kop. ☞ Hulle sien my oupa . . . hulle skrik. . . mij oupa swaai sy kerie, en . . . die heele klomp draai hom om en har-r-r-d loop weg! Hahaha!!!” Outa begint smakelijk te lachen en slaat op zijn knieën van plezier over de grootheid van Stremtesoemi en de lafheid van de Tamboeki's. Ik vraag hem, of het alleen door zijn kracht was, dat dit krijgshaftige familielid ieder schepsel zoo'n overweldigende vrees inboezemde. „Sij krag, Missies, en . . . sij kop! Daar sit die ding! Sij kop!! Ah! hij is zoo hard as'n klip. Nie tien, nie honderd kieries slaan sy kop stukkend nie. Sij kop is betoower. Ja, Missies, ek sê die waarheid. So'n kop sal die Missies nooit nie in Holland sien nie!!!” Outa schudt verscheidene malen ont-kennend zijn eigen merkwaardig hoofd, in rechte lijn afstammend van den beruchten kop van Stremtesoemi en ver-trekt zijn mond tot een medelijdend lachje, omdat die Missies nooit het genoegen en het voorrecht zal smaken een dergelijke hersenpan te kunnen bewonderen. Indien Stremtesoemi bij zijn leven kennis had gedragen van de destijds in Holland allerwege gevierde kermis en derzelve amuse-menten, zoo ben ik overtuigd, dat hij zonder eenig bezwaar den oceaan zou zijn overgestoken, om als een levende „kop van Jut” zijn granietharden schedel door de kermisgasten te laten bewerken en op die manier een beroemd en rijk man te worden. „Daarie tijd, Missies”, onderbrak Outa mijn gedachten, „daarie tijd was 'n rerig, swarte tijd! Jare lank het daar nie

DE PETROLEUMVELDEN VAN BUSTENARI IN ROEMENIË

kos gewees nie vir die mense en toe. . . . toe. . . . toe vreet die swart mense mekaar op." Outa's stem neemt bij die laatste onparlementaire uitdrukking een graftoon aan en blijft daarna eenige oogenblikken stil om 't effect van zijn woorden af te wachten. Mijn oprechte verwondering blijft niet lang uit. „Mekaar opete!! Die Basoeto's? Ek kan dit nie gló nie, Outa!" „Ek sê die waarheid, mij Missies, die waarheid; die boere skiet met hulle roere al die wild weg uit Basoetoland. Ons swart mense het mos nie roere gehad nie. Ons vang met die valle die leeus, die tiërs, die bokkies, die giraffe", en Senekal begint leeuw, al de bewonings van Artis op te sommen, onderwijl op zijn vingers tellende, of hij niet een soort te kort doet. „Ons het nog net eendjes uit die berge gehaal", vervolgt hij, „maar dis nie genoeg nie en daarom vreet die mense mekaar op". „Eendjes uit die berge?" herhaal ik, mijn hersens vergeefs pijnigende om de aanwezigheid van deze snaterende waterbewoners op de hooge Meloeti's te verklaren. „Eendjes uit die berge?"

In mijn gedachten zie ik plotseling een troep van hen, onder aanvoering van een ouden, dikken woerd, al waggelend en schetterend over een rotsigen bergkam trekken en tot verontwaardiging van Outa barst ik in lachen uit. Mirijam, die in tegenstelling met haar rasgenooten tamelijk nuchter is aangelegd, wordt van haar fornuis gehaald om het raadsel op te lossen. Volgens haar hebben de Basoeto's vele jaren jaren geleden in een tijd van groot voedselgebrek, zich werkelijk aan kannibalisme schuldig gemaakt en wat het vraagstuk der „eendjes" betreft, deze blijken een soort van uitjes te zijn, die in 't wild in de Basoetobergen groeien en wier oorspronkelijke Hollandsche naam tot eendjes is verbasterd. Outa, weer in zijn recht hersteld, glimt van triomf en verklaart nog eens nadrukkelijk, dat „hij altijd die waarheid sê vir die Missies en niet so maar 'n storie vertel nie". „Maar Outa", vraag ik dan nog, „het jou oupa in daarie tijd ook mense geëet?" Outa aarzelt even voor hij die moeilijke vraag beantwoordt. Ik ben overtuigd, dat hij onder zijn rasgenooten den ouden, hardhoofdigen Stremtesoemi voor den geweldigsten kannibaal van den ganschen stam laat doorgaan, maar hier bij die Missies lijkt hem die stoute bewering wat te gevaarlijk, daar het heele nageslacht van het bloeddorstige heerschap en Outa zelf in de eerste plaats misschien in haar achting aanmerkelijk zou drinken dalen, wat, in verband met het gesels en koffie drinken op de zeepkist, minder aange-naam voor hem zou kunnen worden en daarom antwoordt Outa voorzichtig, dat wijlen de edele Stremtesoemi de boutjes van zijn doode vijanden niet lustte, aangezien ze voor zijn smaak te zoet waren en hij dus genoodzaakt was zich met „die eendjes uit die berge" te verzadigen. Na zich aldus op meesterlijke wijze uit de voor hem lastige situatie te hebben gewerkt, staat Outa onder dankbetuigingen van zijn zitplaats op en strompelt met zijn kleinen leidsman het erf af na mij de vaste verzekering te hebben gegeven volgende week weer „lekker te kom gesels met die Missies."

Wa = wagen — een slag = een keer — klomp = troep — mos niks = immers niets — moontlik = mogelijk — vies vir = kwadd op. — baklei = vechten — oupa = grootvader — oor = over — rerig = werkelijk — kos = voedsel — roer = geweer — outa = naam voor volwassen inboorling — kapteins = stamhoofden — mielies = maïs — koppie = heuvel — klip = steen — ge sels = praten — Rooikaffers = stam der Fingo's, kenbaar aan de vuurroede dekens of kombaarzen, die ze dragen.

PHITA KAMPFRAATH-MALIEPAARD

ROEMENIË

(Slot)

T IEN tot twintig werklieden zijn noodig voor den bouw van zulk een toren, vijf tot zeven voor het bedrijf zelf, als eenmaal de petroleum is aangeboord. Soms echter gebeurt 't dat de bron plotseling door den boortoren hooger opspuit: dan moet een heel leger werklieden worden opgeroepen om tot resultaten te komen. Honderd tot honderdzeventig man zijn dan in de weer om het zand, dat mee omhoog gespoten wordt, te verwijderen. Vaak ook gebeurt 't dat een sonde geen petroleum oplevert, dan is alle moeite vergeefs geweest en moet weer elders worden getracht de juiste plek te vinden om de petroleum aan de aarde te onttrekken. Dat is de voornaamste risico van het bedrijf. ☼ Verschillende sonde's worden aangetroffen. Er zijn er, waardoor de petroleum op eigen kracht naar boven komt, in andere daarentegen wordt telkens een groote lepel neergelaten waarmee de petroleum wordt uitgeschept. Is de petroleum aan de aarde onttrokken, dan wordt ze door kilometer lange buizen geperst naar de raffinaderijen, die hoofdzakelijk gevonden worden in Ploesti, een van de grootste steden van Roemenië, evenals Brasov, het vroegere Hongaarsche Kronstadt in Zevenburgen, pas na den oorlog aan Roemenië gekomen. Bezienswaardig is er vooral de groote kerk, waarvan de muren bedekt zijn met oude kostbare tapijten. ☼ Keeren we thans naar de petroleumonderneming terug. Niet alle maatschappijen hebben eigen persleidingen: het gebruik ervan wordt contractueel vastgelegd. ☼ Toch, al levert Roemenië zelve overvloedig petroleum, in het land is, als reeds boven werd verteld, hout de gebruikelijke brandstof. Daarnaast wordt ook petroleum gebruikt: door de dorps-, de stadsstraten gaat de petroleumventer rond. „Gas, gas," klinkt zijn roep, de huismoeders komen uit de huizen en koopen hun kan als bij ons. Maar niet groot is het verbruik: men zie slechts de primitieve kannen van weinige Liters inhoud, die de venter aan zijn gebogen juk meedraagt. Primitief als veel

RAADHUIS EN MARKT TE BRASOV, HET VROEGERE KRONSTADT

nog in het Roemeensche land, waar talrijke oude gebruiken nog levend zijn bewaard, zelfs in de steden. Zoo trekken op Nieuwjaarsdag de Roemeensche kinderen langs de huizen, allerlei liederen gezamenlijk zingend. Ze dragen papieren rozen, sorcova's, met zich mede en borden met ontkiemende tarwe, als een symbool van een voorspoedig oogstjaar. Niet alleen de zingende kinderen dragen zulk een bord met zich mee. Immers het is, als bij ons, de gewoonte, bij familie en kennissen een gelukkig Nieuwjaar te gaan wenschen. En ieder draagt dan een bordje met tarwe mede. ☼ 't Is de tijd, dat overal in het land feest wordt gevierd: er wordt gezongen, gedanst, gedronken en gegeten. Een rijk gesierd speenvarken, en de Roemeensche landwijn spelen hierbij de voornaamste rol. Welkom zijn de gasten bij den disch, want gul en gastvrij zijn de Roemenen. Voor den vreemdeling, die de nationale gewoonten in al hun primitiviteit kan waardeeren, is Roemenië een goed land om te wonen. P. J. R.

. . . Nu weer hervind ik mij in het gewijde Seizoen, waar de gevallen blaren zijn
Als het veeg zonlicht van een dood getijde . . .

J. C. BLOEM

WINTER IN BRASOV

RUSH

HET trekken der vogels heeft de belangstelling van duizenden. Het is een natuurgebeuren vol avonturen en romantiek. Het heeft de bekoeringen van elke groote reis en zowel de man van wetenschap als de mens, wien de schoonheid iets onontbeerlijks is in zijn leven, wordt getroffen door het jaarlijks zich verplaatsen der vogels. ☼ Duizenden, tienduizenden, honderduizenden individuen nemen daaraan deel. Een machtig instinct drijft iederen herfst de vogels van huis en haard, vele dagreizen verwijderd van de streek, waar zij leefden en streefden, paarden, nestelden en de jongen groot brachten. Vrees voor voedselgebrek schiep de blijkbaar erfelijk geworden aandrift om welgezinden landen op te zoeken bij het naderen van herfst en winter. ☼ Al valt in bijna alle maanden van het jaar trekbeweging vast te stellen — maar enkele maanden scheiden de vroege vertrekkers en de late thuiskomers — niettemin is het najaar toch de tijd, waarin de migratie het indrukwekkendst is en voer in October krijgt men van de verhuizingen de meest grootsche momenten te aanschouwen. ☼ Het is ongeveer in 't midden van deze maand, dat uit verre, vreemde landen talloze scharen vogels naar hier komen getogen, hetzij om ten onzent tijdelijk te vertoeven, hetzij om de reis nog verder voort te zetten! Er kunnen Octoberdagen zijn, dat heel den dag door, maar vooral in de ochtenduren, duizenden en duizenden wieken wapperen onder den Hollandschen hemel en de meest uiteenloopende vliegfiguren zich afteekenen op de lucht. Boeiend is de verscheidenheid der trekformaties. Sommige vogels spoeden zich zwijgend door de ruimten; andere begeleiden hun vlucht door voortdurende stemuitingen. Eenzaam of in kleine troepjes heeft de trek van enkele soorten plaats; bij weer andere is de drang, om met vele genooten gezamenlijk te reizen, sterk ontwikkeld, zoodat zij als heirscharen door de lucht druischen. Over het algemeen kenmerkt de vogels in October, wat men zou kunnen noemen, een rustige voortvarendheid. ☼ Maar ook gebeurt het somwijlen, dat een plotselinge, eigenlijk buiten den normalen tijd vallende, trek plaats vindt. Dit kan geschieden, wanneer zeer onverwacht het weer omslaat en een plotselinge temperatuurswijziging intreedt. Nu kunnen de warmbloedige vogels zeer goed tegen de kou en deze bedreigt hen ook niet rechtstreeks, maar het gevolg van een felle koude, dikwijls gepaard gaande met storm en geduchten sneeuwval, is meestentijds, dat de gronden met een sneeuwlaag worden bedekt, die alle voedselbronnen afsluit en de wateren met ijs worden gevloerd, zoodat de vogels geen buit meer kunnen vergaren. Dan hebben zij te kiezen tusschen

twee dingen: verhongeren — een vogel kan maar zeer beperkten tijd zonder voedsel — of het onwelgezinde oord, waar zij vertoeven, in allerijl te verlaten. Lijfsbehoud noopt hen dan tot de vlucht. Een geweldige uittocht heeft dan plaats en er ontstaat dan een trekbeweging, die men meestal pleegt aan te duiden met het Engelsche woord *rush*, en die niet de betrekkelijk-kalme regelmatigheid heeft van de normale verplaatsing. De vogels vliegen dan met een verbluffende haast, alsof hun — wat ook inderdaad het geval is — een vijand op de hielen zit. ☼ Zoo of en toe komt een dergelijke opzienbarende paniekvlucht voor; vooral herinner ik mij nog goed die van 22 November 1927, toen ik een tijdlang getuige mocht zijn van een prachtigen *rush*. Het was in de vroege middaguren, dat ik, naar den hemel kijkend, plotseling werd getroffen door de snelle vlucht van een troep wilde eenden. ☼ Terwijl ik stond te genieten van de kranige vaart, waarmee zij de lucht doorsneden, doemde alweer een nieuwe eendengroep op, die al even geagiteerd zich voorttrepte. Met aandacht volgde ik ook deze trekkers, maar op hetzelfde moment werd ik afgeleid door de verschijning van een kievitzwerm, die uit vele tientallen individuen bestond. Alle gemoedelijkheid was vreemd aan hun vlucht; zij spoedden zich evenals de eenden voort met een verrassende haast, die buitengewoon de aandacht trok. ☼ Weldra kwam er een oogenblik, dat ik schier niet wist naar welken kant ik mijn oogen moest wenden. De ruimten raakten ineens vol vogels; links en rechts in mijn gezichtsveld, in de verte bij de kimmen, vlak boven mijn hoofd, overal, overal wemelde het van kieviten en wilde eenden, die donker tegen de lucht uitkwamen als donkere lijnen, vlekken en soms zelfs als hoozen. Het laatste was het geval, wanneer geduchte zwermen, uit honderden exemplaren bestaande, kwamen aanvliegen. Wat was dat alles indrukwekkend en van een bijna dramatische bewogenheid. Minuten lang sloeg ik den exodus gade en het leek, of een vogelvolk achterna gezeten door vijandelijke horden, het veege lijf door de vlucht trachtte te redden. ☼ Het is echter niet alleen in het Utrechtsche geweest, dat de buitengewone vogel trek de belangstelling van natuurvrienden wekte. Uit verschillende deelen van ons land kwamen toen berichten binnen, dat men daar eveneens getuige was geweest van de boeiende, massale vogelverplaatsingen. De mededeelingen stonden ondertusschen alle hierin overeen, dat, al reisden er ook andere vogelsoorten, niettemin het meerendeel der trekkers bestond uit kieviten en wilde eenden.

RINKE TOLMAN

„GAS, GAS,” KLINKT ZIJN ROEP

BEGRAFENIS TE PLOESTI. EEN LIJKWAGEN MET GLAZEN VITRINE

Hoe de Schol zoo'n scheeven bek kreeg

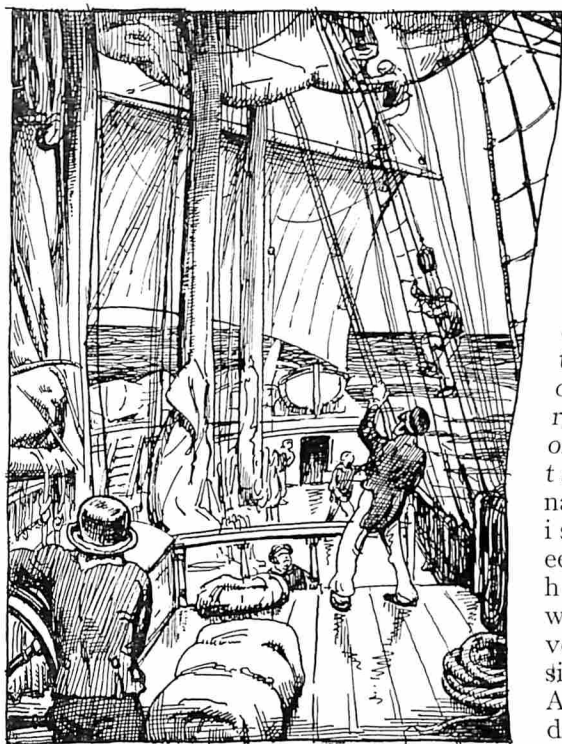
ALS kind vermaakten wij ons weleens met het verdraaien van onze oogen en het trekken van leelijke gezichten. „Pas op!” zei men dan schertsend, „als de klok slaat en de haan kraait, blijft je gezicht zoo staan”. Ik heb dat altijd als een aardigheid, een soort geestigheid beschouwd. Maar nu weet ik, dat dit gezegde weer geeft een zeer oud volksgeloof, afkomstig uit de Middeleeuwen, den eersten Christentijd of misschien wel uit den tijd van onze Heidensche Germaansche voorouders. ☒ In den Christentijd heerschte algemeen het geloof, dat de haan en de gewijde klokken de macht hadden den duivel te verdrijven. En als men weet, dat bij de Germanen de haan gewijd was aan Balder, den zonnegod, en dat men, hoewel schaars, klokjes uit den voor-Christelijken tijd heeft gevonden, die ook aan de godenwereld waren gewijd, dan heeft men grond voor de bewering, dat ook toen reeds aan den haan en de klok bovennatuurlijke kracht werd toegeschreven. ☒ En mede daardoor heeft de schol zoo'n scheeven bek! ☒ Dat vond ik geestig verteld in 't Mecklenburgsch dialect. De vertaling luidt: „De visschen kregen ook eens het idee, om zich een koning te kiezen. „Daar is volstrekt geen orde!” zeiden zij; „allen zwemmen, zooals zij willen, en de grooten slaan naar de kleinen met den staart, dat deze bleek van schrik wegluchten, of ze slokken de kleinen heelemaal op. Koning zal zijn, die het snelste kan zwemmen en die de zwakken kan beschermen”. De snoek, die graag koning wilde worden, stelde ze nu allen in 't gelid, gaf een teeken met den staart en daar begon de wedstrijd. Als nu de meesten reeds moe werden, riep men als uit één mond: „De haring is voor! De haring is voor!” „Wie is voor?” riep een oude schol, die ook dacht, dat hij een goede koning zou zijn, „wie is voor?” „De haring, de haring!” antwoordden de anderen. „Die naakte haring?” schreeuwde de schol en zijn bek trok heelemaal scheef van ergernis en woede, „die naakte haring?” Sedert dien tijd is de bek van de schol tot haar straf scheef blijven staan”. ☒ Bartsch ¹⁾ deelt deze fabel zeer verkort mede, doch vermeldt, dat de bek scheef bleef staan, toen in het naaste kerkdorp de klok voor het biduur geluid werd. ²⁾ M. ZWAAGDIJK

¹⁾ Aus Mecklenburg I. ²⁾ Sloet. De dieren in het Germaansche Volksgeloof.

PER ZEILSCHIP NAAR BATAVIA HONDERD JAAR GELEDEN

(Slot)

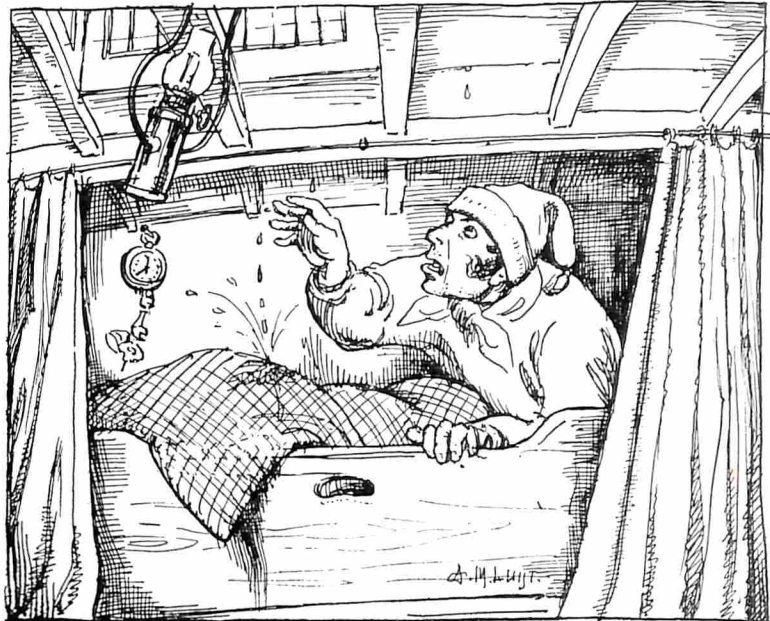
21 JULIJ. De kostelijke N. O. passaat heeft ons verlaten, zedert 12 dagen hebben wij nog geen 3½ graad kunnen vorderen. Hier lijkt de eene dag op de andere

A. M. LUIJT

... NU WORDT ALLES INGEHAALD,
DRIE REVEN IN 'T MARSZEIL EN BIJ-
LEGGEN ...

als boterbrood op boterham.... Er is geen verandering te bespeuren dan aan onze aardappelen, die met elken dag blaauwer en zwarter beginnen uit te zien. Wij eeten ze evenwel nog trouw even als de arme lui het roggebrood, omdat er geen tarwebrood naast staat, 't is al het eenigste buiten het bestiale, wat ons van versche provisie overblijvd... Als wij 's middags ons snertje geslobberd hebben in het zweet onzes aanschijns, dan

... WANNEER GIJ 'S MORGENS ONTWAKEND VERRAST
WORDT MET DE AANGENAME GEWAARWORDING DAT
UWE KOOY DOORNAT GELEKT IS ...

bergen wij nog met succes daar boven op, een ingelegd snijboontje, een zuurkooltje met een blaauwen aardappel en wat zout ossenvleesch. Het is evenwel zoo niet, of ik zoude voor een enkele keer, onze potagie nog wel willen ruilen tegen een goede vaste lands schaffing. 30 Julij. Onze Heer Doctor dat nogal een kregel ventjen is, ziet mij als een oorsworm aan, om een ongelukkig praatje dat ik deze week met hem gehouden heb. Wat zal men al praten er vald aan boord zoo weinig nieuws voor, zelve in het medicinaal vak is het zeer slap, want tot nog toe is er maar een matroos die de geelzucht heeft gehad en ze weder kwijt is geraakt en ik die een steenpuistje heb gekregen, waarvoor Zijn Ed mij een pleistertje heeft toegediend... Ik had het al eens ongelukkig bij hem verbruid door hem te tituleeren Doctor Sangrado. De goede man die, (hoe onbegrijpelijk) nooit Gilblas had gelezen, kende zijnen grooten collega niet en begreep dat ik hem uitmaakte voor „Docteur Sans grade”, het geen hij zeer euvel opnam en zeer plegtig verzekerde dat hij te Leijden gegradueerd was. . . . Ik had zeer veel moeite om den gegradueerden medicus te beduiden dat ik hem buiten willen of weten zodanig in zijne eer had getast. Maar helaas! pas was deze wond gesloten, of dezelve wierd op nieuw en veel heviger dan te voren weder open gereten. . . . Zonder eenig kwaad te meenen, begon ik weer een praatje en observeerde den Doctor, dat hij tot nog toe een rentenier baantje aan boord had; dit stemde hij wel toe, maar profeteerde tevens het zouden nog wel anders komen. Daarop liet ik mij ontvallen, dat er nog wel wat bij kon komen, eer het heel erg wierd, daar tot nog toe de Doctor mij had genezen van een steenpuist en de natuur een matroos gelukkig van de geelzucht had afgeholpen. . . . Op het woord natuur wierd 's mans aangezicht, dat gewoonlijk zoo blank als kaarsvet is, bietenrood en hij viel mij hevig in de rede. De natuur! neen! niet de natuur! Ik heb den matroos genezen! Daar was het nu weer fout, wat zoude ik zeggen om het goed te maken, de natuur was het proces glad kwijt, ik durvde het niet meer voor haar opnemen, maar dacht het beter om des vredes wille, maar alles toe te geven en om het ruim te nemen, zeide ik zoo beleefd mogelijk: „Doctor gij hebt gelijk, de man is niet door de natuur, hij is bovennatuurlijk genezen! . . .” Nu dacht ik dat het klaar was, maar jawel, daar word nu onze Doctor nog eens zoo boos als te voren en scheld natuur en bovennatuur uit, voor al wat lelijk is. Toen was het geheel mis en ik liet de Doctor maar stil zijn gal lozen, maar hoewel het al een paar dagen geleden is, zo is hij ze tog nog niet kwijt. ☒ 6 Aug. . . . Er was gisteren besloten, dat om de eentonigheid van ons scheepsleven eenigszins aftewisselen, wij heden eens een vrolijken dag moesten hebben. . . . Ten dien einde moest heden morgen bij meerderheid van stemmen een Gouverneur-Generaal van Neerlands-Indien benoemd worden. . . . Mijn persoon werd tot die hoge waardigheid verheven, waarop ik ten twaalf uren een plegtige audientie verleende, en eenige benoemingen van de ambtenaren deed, en vervolgens mijn nieuwe onderdanen ten eeten verzocht. . . .

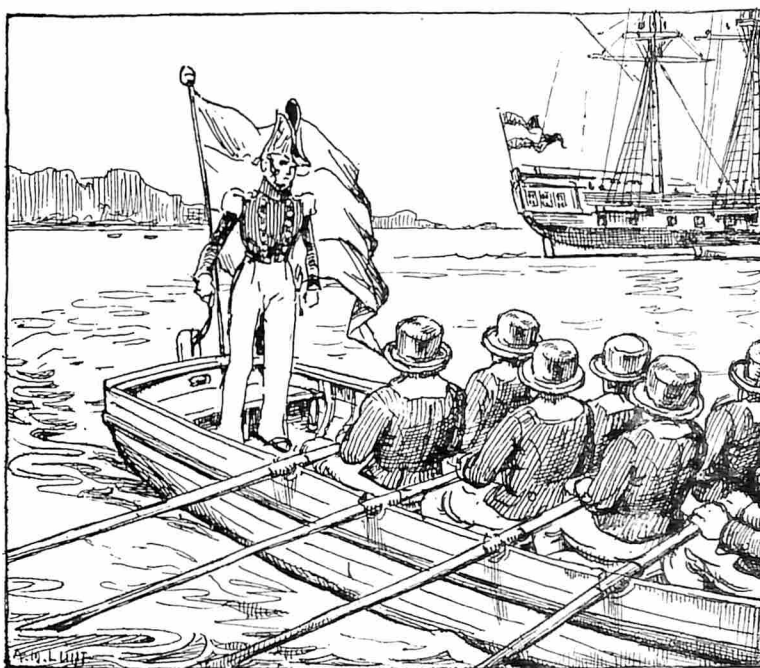
...EEN WEINIG TABAK, DUITEN EN OUDE DOLKEN
BEZORGDEN ONS EEN VRIENDSCHAPPELIJK ONT-
HAAL...

Bij die gelegenheid moest ik om mijn waardigheid op te houden, met eenige flessen wijn opkomen en toepasselijke toaſten inſtellen, hetgeen het gewenſcht gevolg had van de gemeente in zeer goeden luim te brengen. De dag wierd gelijk bij alle publieke feſtiviteiten in gepaſte vrolijkheid doorgebracht en beſloten, terwijl ik des avonds gelijk in vroeger tijd Karel V zaliger, wars van heerschezucht en wereldſche grootheid, vrijwillig aſtand deed van mijn waardigheid en in de kring van ambteloos ſchepeling terugkeerde. ☞ *Waarschuwing voor zeevarenden.* Wanneer Gij 's morgens ontwakend verrast word met de aangename gewaarwording dat Uwe kooy doornat gelekt is, Gij wild er dan uitkruipen, rold onderſte boven door uw hut; ſtaat weer op en kwakt met de neus tegen het beſchot aan, zoo kunt Gij daaruit twee Concluſien trekken, P¹° dat Gij Uwe oogen niet meer behoefd uit te wrijven om wakker te zijn, Sec^o dat het een onſtuimige dag zal geven. . . . Na dat ik, op mijn hurken gezeten, om mij voor verdere averij te beveiligen een kous, een ſchoen enz. had aangetrokken, haalde ik mijn muts diep over de oogen en ging eens boven kijken . . . . Ja! . . . . daar was het al. . . . adieu le beau temps-Onze wittebroodsdagen zijn voorbij! 't Is niet meer een mooy briesje, een frifſche koelte, maar ſtorm, ſtorm. . . . Alle man boven; de vorige avond was reeds zeil geminderd, nu word alles ingehaald, drie reven in 't marszeil en bijleggen. . . . ☞ 3 Sept. Heden avond zijn wij onder het aanhoudend genot van regen en ſtorm op 36° Br. de Kaap de Goede Hoop voorbij geſlingerd en gaan dus nu tegenover de Zuidwal van Afrika langs, de Kaap word gerekend 2/3 van de reis te zijn. 23 Sept. Heden namiddag overleed zeer ſubiet en onverwacht in de bloei harer jeugdigen leeftijd, onze veel geliefde *Betje* in leven *Melkgeit* aan boord van het Tweedekker Fregat ſchip de *Cornelia Sara*. De diepte der zee is haar tot een vroegtijdig graf geworden. Diep getroffen over dit zoo onvoorzien verlies, betreuren wij in de overledene het gemis van melk bij de thee en bij de koffy waarmede zij ons gedurende Een Honderd, vijf en een halve dag getrouw heeft gelaafd. ☞ 11 Oct. Alles word op de *Cornelia Sara* in gereedheid gebracht om met glans op de reede van Batavia te verſchijnen. De boot en ſloepen zijn gebreeuwd en geverwd, het dek geſchraapt en alles is opgeknapt. Gij zoudt niet geloven, hoe coquet een Zeeman op zijn ſchip kan zijn. — Ook word het geſchut in order gebracht, om bij onze aankomſt met geweld de volle laag aftevuuren. — Heden morgen hebben wij de eerſte repreſentatie van vuuren gehad, om de ſtukken te probeeren en hebben geſchoten, dat de viſſen in 't water er van beevden. ☞ 14 Oct. Onder een ſteeds toenemende hitte en afnemende wind, zijn wij nu tog zoo ver gevorderd, dat wij heden namiddag Prins Eiland en Cracatou in 't gezigt gelopen zijn, echter nog maar op een grooten aſtand. Morgen zullen de groote tonneelen zig voor onze oogen beginnen te ontwikkelen. ☞ 15 Oct. De ſtilte maakt de hitte nog drukken en benaauwder. Gelukkig kregen wij in de namiddag nog een aangenaam briesje, dat ons *onder de wal van Java* bragt. Wij blijven nu weder kruyſſen dicht bij Anjer, zijde een Fort, aan de ingang der Straat Sunda, waar Holl bezetting legd en hetwelk de aankomende ſchepen moeten aandoen,

om alle gouvernements brieven en Depeches aftegeven. ☞ 16 Oct. Heden morgen voor het aanbreken van den dag waren wij reeds boven en zagen de Zon over Java's hooge bergtoppen opkomen. Het eiland Dwars in de Weg hadden wij vlak voor ons. — Tegen zeeven Uren kwamen er twee Canoes of kleine ſchuitjes van de wal van Anjer op ons af, in welke zig eenige lelijke ſchepzels bevonden zoo als ik er nooit te voren gezien heb. Deze ſchepzels hadden de Couleur van vuile duiten. ☞ 19 Oct. Wij moeten de zeevind afwachten om weder onder zeil te kunnen gaan; daar deze niet voor negen of tien Uren doorkomt, hadden wij voorlopig tijd, om het Eylandje Amsterdam eens te gaan bezigtigen. — Wij lieten ons dus daarheen roeyen en zetten daar voor het eerſt na ons vertrek van Texel, weder een voet aan wal. Wij vonden een mooy Eilandje, dat slechts door eenige inlandsche viſſchers bewoond wierd. Wij namen een liplap mede om voor tolk te dienen en zeiden aan de Heeren Amſterdammers dat wij kwamen om hun land te zien, een weinig tabak, duiten en oude doeken bezorgden ons een vriendſchappelijk onthaal; eenige inwoners gingen met ons mede en toonden ons de ſchoonheden van hun land, dat mij althans zeer wel voldeed. ☞ Tegen halv tien kregen wij de zeevind en gingen onder zeil en arriveerden tegens twaalf uren op de reede van Batavia. — Wij kregen een ſloep aan boord van het oorlogſchip met een Lieutenant die bij ons over kwam. ☞ De reis is dus volbragt, indien ik dezelve nog eens reſumeer, dan is het reſultaat al zeer wel. Alles is geregeld en wel onder opzicht van onzen Captain toegegaan; hij heeft ons altijd in de ruimte gegeven, wat wij in billijkheid van hem verlangen konden. Indien ik de reis nog te doen had, zoude ik het niet anders en niet beter verlangen en hiermede zal ik het genoegen hebben den lezer te groeten. MATTY VIGELIUS

DE GOEDE RICHTING

DAT valt niet mee, om zonder kompas de goede richting te bepalen en te behouden bij tochten door onbekend land, op uitgestrekte vlakten en waar dichte bosſchen het uitzicht belemmeren op verre richtpunten als torens of molens, bergtoppen of rivierdalen. ☞ Hoe moeten in de uitgestrekte ſteppen of over de ſchier on-eindig groote ſneeuwvelden van het hooge Noorden de reizigers hun weg toch vinden? Het kompas wijst daar bovendien nog lang niet juist in de buurt van den Noordpool. ☞ Een reiziger door de Siberiſche vlakten wiſt ons echter te vertellen dat de Samoeden door de eentonige, onafzienbare ſneeuwvlakten zonder kompas hun richting met onfeilbare zekerheid weten te behouden. ☞ Hij trachtte hen uit te hooren hoe hun dat wel mogelijk was, zonder ſporen of richtpunten, naar hij meende, doch ze konden het hem niet uitleggen, 't was iets dat voor hen vanzelf ſprak, 't leek voor de Samoeden een aangeboren kunst te zijn. Zoo iets gewoons kende

...WE KREGEN EEN SLOEP AAN BOORD VAN HET
OORLOGSSCHIP MET EEN LUITENANT, DIE BIJ ONS
OVER KWAM...

men toch zonder het geleerd te hebben, meenden ze. Zij vonden den reiziger eigenlijk een beetje dom. Hoe zou de kleine poolvos zijn weg vinden in de groote sneeuwwoestijn? Die verdwaalt toch ook niet op jacht naar buit en keert naar zijn hol terug! Alle dieren kunnen dat en zou de mensch het niet kunnen? Wij hebben ons, — dat is waar — nimmer van jongsaf geoefend in de eigenlijke padvinderij. De wilde natuurvolken nemen de geringste dingen in hun omgeving steeds zeer scherp waar. Een omgebogen boomblad, een gekraakte grashalm valt hen overal op, niets ontgaat aan hun aandachtige gewoonten, zij zien veel meer dan wij en ook bij steeds in de vrije natuur levende menschen onder ons, zooals schaapherders, boschwachters en zeelieden is dit het geval. Ook wij kunnen door oefening en opmerken meer leeren zien dan een gewoon mensch.

G. DE GRAAF

ARIOSTO

Uit het Poolsch door

8) KAZIMIERZ CHLEDOWSKI

(Vervolg)

EEN geestelijke, Job genaamd, had de moeder van zijn minnares vermoord door haar de hersens in te slaan en beweerde, dat zijn slachtoffer eenzachten dood was gestorven. De gouverneur diende een aanklacht tegen hem in en veroordeelde hem tot een boete van tien lire, maar de bisschop van Lucca annuleerde het vonnis en de misdadige geestelijke kon rustig in zijn pastorie blijven. Den meesten last bezorgde Ariosto de burcht S. Donnino, welke

aan twee families toebehoorde, aan de familie de Madalena en de graven S. Donnino, tusschen welke eene vendetta bestond, die als een spook binnen deze muren rondwaarde. Vóór Ariosto's komst te Garfagnana, werd graaf Giovanni di S. Donnino vermoord door Genasio de Madalena, die naar Lucca vluchtte. De gemeenschappelijke belangen van huishoudelijken aard maakten het noodzakelijk, dat in plaats van verder met elkander te strijden, beide families vrede sloten, waarbij werd overeengekomen, dat de partij, die deze mocht verbreken, een hooge boete zou moeten betalen. Kort echter na Ariosto's komst vermoordde Giovanni Madalena, een zoon van den ouden Piero, die het hoofd van deze familie was, de weduwe van graaf Giovanni di S. Donnino en haren zoon Carlo, hij stal hun geheele vermogen en vluchtte naar Lucca; het duurde echter niet lang, of hij keerde naar het slot Donnino terug, alsof er niets gebeurd was. Volgens toenmalige gebruiken had Ariosto de woning van den misdadiger Giovanni Madalena moeten laten vernietigen; hij deed dit echter niet, maar beval slechts den ouden Piero, als den moreelen bedrijver van den moord, gevangen te nemen. Deze trok zich echter achter zijn versterkte muren terug, zoodat de S. Donnino's zich zelf recht verschaffen door Genasio gevangen te nemen, om hem als gijzelaar te houden zoolang men hun geen gerechtigheid liet wedervaren. Ariosto eischte de uitlevering van Genasio, maar de Donnino's antwoordden, geen vertrouwen te hebben in de rechtvaardig-

heid van den gouverneur en hielden den gijzelaar vast, waarbij zij blijkbaar rekenden op de genegenheid van hertog Alfonso jegens hen. Ariosto verzocht daarop den hertog om de uitlevering van Genasio te bevelen; hij voegde daaraan toe, „dat, als aan dit verzoek niet voldaan werd, de hertog dan maar een anderen gouverneur moest sturen, die een betere maag heeft om de beleedigen, welke de regeering haar eigen dienaar toedient, te verteren; bij de uitoefening van zijn ambt staat niet persoonlijke vriendschap, maar de rechtvaardigheid op den voorgrond”. „Fin ch'io staro in questo ufficio non sono per avervi amico alcuno, se non la Giustizia”. Het vastberaden optreden van Ariosto had het noodige resultaat; de hertog dwong de Donnino's tot uitlevering van Genasio, die omgebracht werd, terwijl de Madalena's uit S. Donnino naar Florentijnsch grondgebied vluchtten. Onder deze omstandigheden gevoelde Ariosto zich steeds ongelukkiger.

(Wordt vervolgd)

HET LICHT

DE betrekkelijkheid van alle waarden hebben we de vorige week in al haar volheid leeren erkennen. We meenden, dat onze straten, onze winkels, onze huizen in het avondlijke licht praalden in een lichtgloed, welke niet

overtroffen kon worden. Wel heerlijk hebben we ons vergist, tenminste als 't U vergaan is als mij. Immers ik vond mezelf terug als de middeleeuwer, wien de olielamp, de fakkel hoogste lichtbron waren en wien het gegeven zou zijn een moderne winkelstraat in avondverlichting te aanschouwen. Ik ben verbijsterd door het licht, dat de Amsterdamse Lichtweek over ons heeft uitgestort, ik heb

Foto Ir. J. van Dijk

HET SCHEEPVAARTHUIS TE AMSTERDAM GEDURENDE DE LICHTWEEK

me bedronken aan het Licht, dat iederen avond, de gansche week door, steeds meer van onszelf voor zich opeischte. Als een mot om de kaars, zoo zwermden allen, Amsterdammers en de gasten van verre (en van nabij, naar de pleinen en straten, naar de kerken en paleizen, waar het Licht alles zette in blanken gloed. De Lichtweek heeft gebracht de overwinning van dien blanken gloed. Als marmeren spitsen rezen op, onwezenlijk-wit gebeiteld tegen nacht-zwarten hemel, de welbekende torenspitsen, duizendmaal schooner dan wij ze wisten in dagelijksch aanschouwen. En zij, die van buiten de stad kwamen, schreden langs zuilenrijen, waar de herinnering aan de tempels van Griekenland, het land der levende schoonheid, tot nieuw leven werd gewekt. Schoonheid was overal, waar het Licht zijn glansen spreidde, het was daar, waar 17e-eeuwsche bouwmeesters eenmaal hun dromen verwezenlijkten, het was daar, waar de moderne architect zijn verbeelding uitvierde. Het was in het werk van Van Campen, den Koepel van Amsterdams Oude Raadhuis, het was in de schepping van Van der Mey, het Scheepvaarthuis, een verstrakt sprookjesverhaal. En als een sprookje zal voortleven in de herinnering van ons allen de heugenis aan het Licht, dat een korte poos ons deed leven in een Schoonheid, die verrijkt en verheft.

RO VAN OVEN